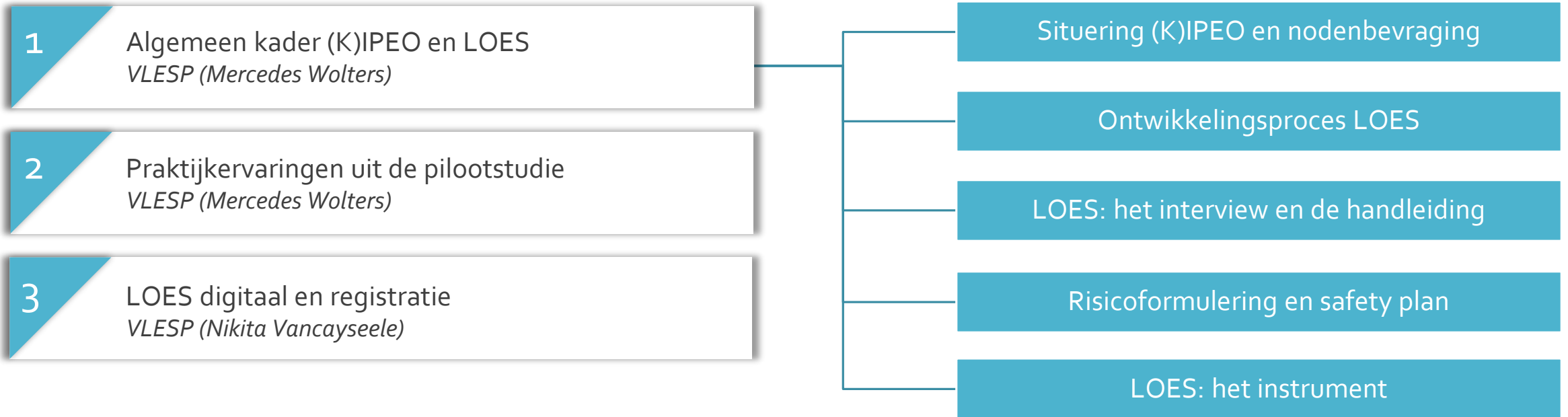

Leidraad opvang en evaluatie suïcidaliteit (LOES)

Informatiemoment GGZ netwerken West-Vlaanderen
27 oktober 2021

Agenda

2 videofragmenten worden tijdelijk ter beschikking gesteld

Situering (K)IPEO

Semi-gestructureerd interview om de risico's en noden te helpen analyseren, start op spoed:

- Respectvol en niet oordelend.
- Helpt om de situatie in handen te nemen op een empathische manier.
- Lijden valoriseren.
- Aandacht voor de omgeving van de cliënt.
- Motiveren voor verdere hulp.

Situering (K)IPEO

Doel IPEO / KIPEO:

Ondersteuning van organisaties om de best mogelijke eerste opvang te bieden voor mensen die een poging ondernamen door:

- Bevragen van patiëntspecifieke noden en risico's
- Blijvende aandacht voor het verhaal van het individu en zijn omgeving

Geen voorspellend instrument!

IPEO (1): Instrument voor eerste psychosociale evaluatie en opvang

Naam Ziekenhuis: .....

Datum van aanmelding: |_|_| |_|_| |_|_| (dag/maand/jaar)

Datum van suïcidepoging: |_|_| |_|_| |_|_| (dag/maand/jaar)

Tijdstip van suïcidepoging: |_|_| |_|_|

Info bij aanmelding (waar aangetroffen, reacties omgeving, info ambulanciers, politie)

.....
.....
.....
.....

Poging onderbroken door derden

- Nee
- Ja

Ernst van het lichamelijk letsel

- Geen
- Beperkt
- Ernstig
- Levensbedreigend

Aanmelding

- Op eigen initiatief
- 100
- Politie
- Huisarts/verwijsbrief
- Andere:.....

Methoden: kruis alle gebruikte methoden aan!

- Verhanging, wurging
- Gebruik van vuurwapen of ander explosief materiaal of apparaat
- Zelfverwonding door zich voor een bewegend voorwerp te werpen
- Veroorzaken van een verkeersongeval
- Zelfverwonding door van een hoogte te springen
- Verbranding of zelfverwonding d.m.v. hete dampen of voorwerpen
- Zelfverwonding toegebracht met scherp of stomp voorwerp inclusief inslikken
- Verdrinking
- Pesticiden, herbiciden en andere landbouwchemicaliën
- Inhaleren van gassen en dampen
- Zelfvergiftiging (specificeer middel en hoeveelheid)

- Alcohol
- Andere methode(n).....

Datum van afname IPEO 1: |_|_| |_|_| |_|_| (dag/maand/jaar)

Bij GEEN afname: Reden.....

Sociodemografische gegevens

Geboortedatum |_|_| |_|_| |_|_|
                          dag   maand   jaar

Geslacht

- Man
- Vrouw

Woonsituatie

- Alleen
- Niet alleen

Kinderen

- Nee
- Ja

Burgerlijke staat

- Ongehuwd
- Weduwe(naar)
- Gescheiden
- Eerste huwelijk
- Tweede of meerdere huwelijk
- Officieel samenwonend

Economische toestand

- Economisch actief, werkend
- Economisch actief, werkloos (werklozen op zoek naar werk)
- Economisch inactief
  - Student
  - Invalide
  - Gepensioneerd

KIPEO (1): Instrument voor eerste Psychosociale Evaluatie en Opvang van suïcidepogers (Kinderen- en jongeren)

Naam ziekenhuis/instelling: .....

Datum en tijdstip van aanmelding: [ ][ ][ ][ ][ ][ ] (dag/maand/jaar) [ ][ ] (hh:mm)

Datum en tijdstip van suïcidepoging: [ ][ ][ ][ ][ ][ ] (dag/maand/jaar) [ ][ ] (hh:mm)

Info bij aanmelding (waar aangetroffen, reacties omgeving, info ambulanciers, opvallende elementen)

.....

.....

.....

Poging onderbroken door derden (omcirkel wat van toepassing is)

Nee Ja Onbekend

Aanmelding (meerdere antwoorden mogelijk)

- Op eigen initiatief
- Ouders
- Vrienden
- Ambulance
- School/ CLB
- Huisarts
- Bijzondere jeugdzorg
- Gehandicaptenzorg
- Andere:.....

Ernst van het lichamenlijk letsel

- Geen letsel
- Beperkt
(geen levensbedreigend noch dringend letsel)
- Ernstig
(niet-levensbedreigend wel dringende medische hulp vereist)
- Levensbedreigend
(onmiddellijke medische hulp vereist)

Methoden: kruis alle gebruikte methoden aan!

- Verhanging, wurging
- Gebruik van vuurwapen of ander explosief materiaal of apparaat
- Zelfverwonding door zich voor een bewegend voorwerp te werpen
- Veroorzaken van een verkeersongeval
- Zelfverwonding door van een hoogte te springen
- Verbranding of zelfverwonding d.m.v. hete dampen of voorwerpen
- Zelfverwonding toegebracht met scherp of stomp voorwerp inclusief inslikken
- Verdrinking
- Pesticiden, herbiciden en andere landbouwchemicaliën
- Inhaleren van gasen en dampen
- Elektrocutie
- Auto-intoxicatie (bv. medicatie, verdovende middelen, ...)
(specificeer middel en hoeveelheid)
.....
.....
- Alcohol
- Andere methode(n)
.....
.....

Datum van afname KIPEO 1: [ ][ ][ ][ ][ ][ ] (dag/maand/jaar)

Bij GEEN afname: Reden: .....

Sociodemografische gegevens

Geboortedatum

[ ][ ][ ][ ][ ][ ]
dag maand jaar

Geslacht

- Jongen
- Meisje

Woonsituatie

- Bij eigen familie
  - Beide ouders
  - Co-ouderschap
  - Eenoudergezin
  - Nieuw samengesteld gezin
  - Andere familie: .....
- Gezinsvervangende situatie
  - Voorziening (BJZ, GGZ, gehandicaptenzorg)
  - Pleeg/adoptiegezin
- Alleen
- Andere: .....

Geboorteland

Biologische moeder:

- België
- Nederland
- Marokko
- Italië
- Turkije
- Andere: .....

Biologische vader:

- België
- Nederland
- Marokko
- Italië
- Turkije
- Andere: .....

Schoolsituatie

- Lager onderwijs
- ASO
- TSO
- BSO
- Deeltijds/leercontract
- BUSO
- Kunstonderwijs
- Andere: .....

- Niet schoolgaand.

Reden:.....
.....

Medicatiefiche

.....

.....

.....

Dit instrument werd ontwikkeld door de Eenheid voor Zelfmoordonderzoek (UGent), in samenwerking met organisatie 'Zorg voor Suïcidepogers', met steun van de Vlaamse Overheid i.o.v. de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

KIPEO-Ouder/Voogd

Gelieve onderstaande vragen zo goed mogelijk in te vullen. Kruis aan hetgeen van toepassing is en vul in waar nodig (op de stippellijn).

Naam ziekenhuis/instelling: .....

Datum: [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

(dag/maand/jaar)

Uw relatie tot het kind/de jongere:

- Moeder
 Vader
 Andere: .....

Socio-demografische gegevens

Uw geboortedatum:

[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
Dag maand jaar

Uw geslacht:

- Man
 Vrouw

Uw burgerlijke staat:

- Ongehuwd
 Gehuwd
 Gescheiden
 Weduwe(naar)
 Samenwonend
 Nieuw samengesteld gezin

Uw geboorteland:

- België
 Nederland
 Marokko
 Italië
 Turkije
 Andere: .....

Uw economische toestand:

- Werkend
 Werkloos
 Invalide
 Gepensioneerd
 Huismoeder/-vader
 Andere: .....

Eerdere suïcidepogingen (huidige poging en automutilatie NIET meetellen!)

Als jongeren binnenkomen op de spoed nadat ze opzettelijk zichzelf hebben verwond of iets hebben ingenomen dat hen lichamelijk kan beschadigen, dan blijkt dat voor sommige jongeren het niet de eerste keer was dat ze zoiets deden. Weet u of hij/zij zoiets al eerder gedaan heeft? Hoeveel keer heeft hij/zij dat al gedaan?

- Weet ik niet → Ga naar de vragen over "Sociaal netwerk en steun"
 Geen eerdere pogingen → Ga naar de vragen over "Sociaal netwerk en steun"
 1 eerdere
 2 eerdere
 3 eerdere
 4 of meer eerdere suïcidepogingen

Weet u hoelang de vorige poging geleden is?

- Minder dan 6 maanden geleden
 Meer dan 6 maanden geleden

Weet u wat hij/zij toen heeft gedaan?

- Nee
 Ja → Wat heeft hij/zij gedaan? .....

Kan u zich herinneren of er toen iets gebeurd is om hem/haar te helpen?

- Nee → Ga naar de vragen over "Sociaal netwerk en steun"

- Ja → Wat is er toen gebeurd? Weet u wie erbij betrokken was? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Psychiater/Psycholoog
 CLB
 Huisarts
 Ouders/voogd/vrienden
 Andere: .....

Sociaal netwerk en steun (meerdere antwoorden mogelijk)

Weet u of er iemand een belangrijke rol speelt in zijn/haar leven? Wie zijn dat dan?

- Niemand
 (Stief-) Ouders
 Vrienden
 Cybervrienden
 Broers/Zussen
 Lief
 Leerkracht
 Andere: .....

Weet u met wie hij/zij over het algemeen kan praten over dingen die hem/haar echt dwars zitten? Op wie kan hij/zij rekenen?

- Hij/zij is niet geneigd om over iets te praten
 Niemand
 (Stief-) Ouders
 Vrienden
 Cybervrienden
 Broers/Zussen
 Lief
 Leerkracht
 Andere: .....

Medicatie

Neemt hij/zij momenteel medicatie?

- Nee
 Ja → Welke? .....

Automutilatie/Zelfbeschadiging

Weet u of hij/zij zichzelf ooit meermaals opzettelijk heeft pijn gedaan of verwond door bijvoorbeeld hem/haarzelf te krasen?

- Nee
 Ja → Weet u wanneer hij/zij dit voor het laatst gedaan heeft? Minder dan 6 maanden geleden
 Meer dan 6 maanden geleden

Ontwikkeling LOES

Noden-bevraging (K)IPEO

- Beschermende factoren en sociale steun beter bevragen.
- Bevraging alcohol en drugs gebruiksvriendelijker maken.
- Verbreden om ook personen die denken aan suicide te bevragen.
- Gericht op context AZ, gebruiksvriendelijker maken voor andere sectoren.
- Betere ondersteuning om inschatting te maken nodige vervolgzorg.
- Administratieve belasting herbekijken.

Ontwikkeling LOES

LOES

- Praktische tool voor opvang van personen die suïcidaal zijn.
  - Inzetbaar in breder zorglandschap.
  - Vertrekpunt voor goede eerste opvang.
    - Volgens onderzoek: “Gesprek na een suïcidepoging verkleint kans op een nieuwe poging” ¹
  - Brengt zorgtrajecten in kaart
- Past in bredere zorgstrategie, overeenkomstig de MDR en leidraad zorgcontinuïteit.
  - Draagt bij tot het hanteren van een gemeenschappelijke taal.
  - Faciliteert informatieoverdracht.
  - ⇒ Ondersteuning in kader van zorgcontinuïteit.
- Tool voor registratie en uniforme dataverzameling:
  - Suïcidepogingen
  - Patiënten met suïcidale gedachten (uniek in wereld)

¹ Kapur, N., House, A., Dodgson, K., May, C., & Creed, F. (2002). Effect of general hospital management on repeat episodes of deliberate self-poisoning: cohort study. *British Medical Journal*, 325, 866-867

LOES

- Semigestructureerd interview
  - Ruimte voor de eigen beleving van de suïcidale persoon.
  - De hulpverlener kan afhankelijk van de individuele situatie van de suïcidale persoon dieper ingaan op bepaalde thema's.
- Twee delen
  - Deel 1 zo snel mogelijk na een eventuele poging (lichamelijk voldoende hersteld)
  - Deel 2 bij voorkeur zo snel mogelijk na deel 1
- Afname individueel in een rustige, veilige omgeving
- Inschatting cognitief functioneren en oordeelsvermogen

LOES

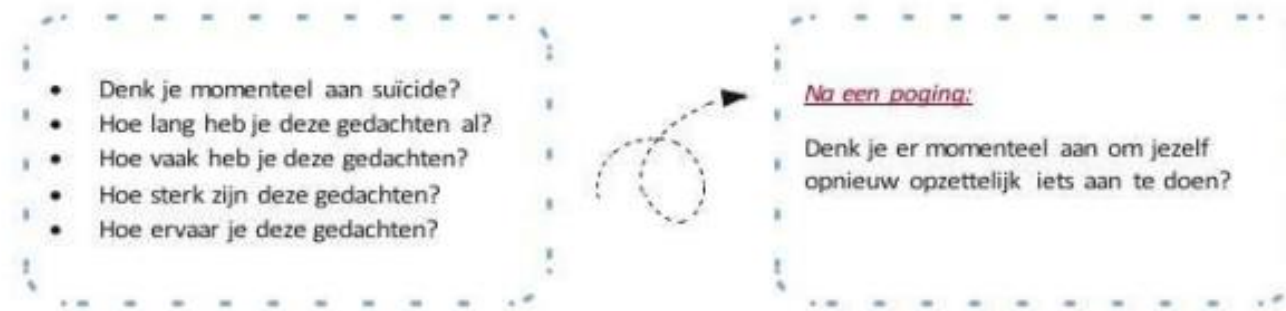

Bij wie en wanneer bevragen:

- Bij het opvangen van waarschuwingssignalen.
- Bij iemand waar gekende risicofactoren aanwezig zijn.
- Bij iemand die veel beschermende factoren verloren heeft.
- Bij transfermomenten: voornamelijk transitiemomenten tussen en binnen zorgorganisaties zijn risicovolle momenten.
- Bij iemand die op korte tijd een aantal veranderingen doormaakte die het suïciderisico kunnen verhogen of verlagen.

LOES - het interview

2. AANWEZIGHEID ZELFMOORDGEDACHTEN (STARTPUNT BIJ IDEATIE)

3. CONCRETE PLANNEN

- Heb je op dit moment (opnieuw) concrete plannen om zelfmoord te plegen?
of Heb je een concreet plan hoe je zelfmoord zou plegen?
- Welke methoden heb je overwogen? of Welke methoden overweeg je?
- Heb je al veel voorbereidingen getroffen?
- Hoeveel haast heb je om je plannen uit te voeren?

LOES - de handleiding

INHOUD

Doelstelling LOES.....	1
Opbouw Leidraad.....	1
Praktisch gebruik.....	2
Bij wie en wanneer suïcidale ideatie bevragen	3
Terminologie.....	4
Suïcidepoging	4
Suïcidale ideatie	4
Risicoformulering en safety plan op basis van de antwoorden op de leidraad	5
Risicoformulering	5
1. Huidige suïcidale intentie	6
2. Risicofactoren	7
3. Beschermende factoren / Beschikbare hulpbronnen	7
4. Voorspelbare veranderingen	8
Safety plan	10
1. Dit geeft aan dat ik aan zelfmoord denk	11
2. Dit kan ik doen om rustiger te worden	11
3. Hier vind ik afleiding	11
4. Hier kan ik terecht als ik het moeilijk heb	12
5. Hier vind ik professionele hulp	12
6. Hier ben ik veilig	12
Referenties	14

Risico- formulering

RISICOFORMULERING

Huidige suïcidale intentie

Frequentie & intensiteit zelfmoordgedachten; concrete suïcideplannen; inschatting bekwaamheid.

Risicofactoren

Factoren die kwetsbaarheid van persoon verhogen.

Beschikbare hulpbronnen

Hulpbronnen die hulpvrager ter beschikking heeft in crisismomenten.

Voorspelbare veranderingen

Wat zou het risico snel kunnen verhogen of verlagen (specifieke interventies)?

Safety Plan

Mijn Safety Plan

Dit geeft aan dat ik aan zelfmoord denk

.....

.....

.....

.....

Dit kan ik doen om rustiger te worden.

.....

.....

.....

.....

Hier vind ik afleiding.

.....

.....

.....

.....

Hier ben ik veilig.

.....

.....

.....

.....

Hier vind ik professionele hulp.

Algemeen noodnummer: **112**
Antigifcentrum: **070 245 245**

Extra noodnummer:
.....

Hier kan ik terecht als ik het moeilijk heb.

.....

.....

LOES - het instrument

- Toepassingsmogelijkheden:
  - Papieren versie
  - Integratie in het EPD (toelichting Nikita Vancayseele)

<p>Aanmelding:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Op eigen initiatief ☐ Ouders ☐ Vrienden ☐ Ambulance ☐ School/ CLB ☐ Huisarts/ verwijsbrief ☐ Bijzondere jeugdzorg ☐ Gehandicaptenzorg ☐ Politie ☐ Andere: 	<p>Aanmelding wegens:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Suïcidale ideaties ☐ Suïcidepoging
--	--

Gebruikte methode?

- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door verhänging, wurging, verstikking
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door verdrinking en onderdompeling
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door gebruik van een vuurwapen of ander explosief materiaal
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door verbranding(rook, vuur en vlammen)
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door een scherp of stomp voorwerp (incl. inslikken)
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door sprong van hooggelegen plaats
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door sprong voor of liggen voor een bewegend voorwerp
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door veroorzaken van een verkeersongeval
- Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door elektrocutie
- Opzettelijke auto-intoxicatie door inhaleren van gassen en dampen
- Opzettelijke auto-intoxicatie door blootstelling aan pesticiden, herbiciden en andere landbouwchemicaliën
- Opzettelijke auto-intoxicatie (bv. medicatie, verdovende middelen, ...) (specificeer middel en hoeveelheid)
.....
.....
.....
- Opzettelijke auto-intoxicatie door en opzettelijke blootstelling aan alcohol
- Andere methode(n) .....

1. Huidige poging (startpunt in geval van een poging)

<p>Poging onderbroken door derden</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nee ☐ Ja 	<p>Ernst lichamelijk letsel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Geen letsel ☐ Beperkt (geen levensbedreigend letsel, geen dringende medische hulp vereist) ☐ Ernstig (niet-levensbedreigend wel dringende medische hulp vereist) ☐ Levensbedreigend (onmiddellijk)
--	---

<p>Heb je vroeger al één of meerdere pogingen gedaan om een einde aan je leven te maken?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Geen eerdere (=> geen vragen meer bij dit item) ☐ 1 eerdere ☐ 2 eerdere ☐ 3 eerdere ☐ 4 of meer eerdere suïcidepogingen
<p><i>Indien ja:</i></p> <p>Hoe lang is de vorige poging geleden?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ≤ 6 maanden ☐ Tussen 6 en 12 maanden ☐ > 12 maanden
<p>Welke methode heb je gebruikt bij je zelfmoordpoging?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door verhangen, wurging, verstikking ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door verdrinking en onderdompeling ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door gebruik van vuurwapen of ander explosief materiaal of apparaat ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door verbranding (rook, vuur, vlammen) ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door een scherp of stomp voorwerp (incl. inslikken) ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door sprong van hooggelegen plaats ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door sprong voor of liggen voor een bewegend voorwerp ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door veroorzaken van een verkeersongeval ☐ Opzettelijk zichzelf schade toebrengen door elektrocutie ☐ Opzettelijk auto-intoxicatie (medicatie, verdovende middelen) ☐ Opzettelijk auto-intoxicatie door inhaleren van gassen en dampen ☐ Opzettelijk auto-intoxicatie door blootstelling aan pesticiden, herbiciden en andere landbouwchemicaliën ☐ Opzettelijke auto-intoxicatie door en opzettelijke blootstelling aan alcohol ☐ Andere methoden

<p>Is de vorige poging medisch behandeld?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nee ☐ Ja
<p><i>Indien ja:</i></p> <p>Waar?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ziekenhuis ☐ Huisarts ☐ Andere: .....
<p>Is de vorige poging psychotherapeutisch behandeld?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nee ☐ Ja <p><i>Indien ja:</i></p> <p>Waar?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Psychiater/ Psycholoog ☐ CLB ☐ Residentiële afdeling ☐ CGG ☐ Andere: ..... <p>Was je tevreden van deze behandeling?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nee ☐ Ja

Vragen?

---

www.zelfmoord1813.be/leidraad-opvang-en-evaluatie-suicidaliteit-loes

info@vlesp.be

mercedes.wolters@ugent.be

lies.pittoors@ugent.be

nikita.vancayseele@ugent.be (digitale versie LOES)

Praktijkervaring

- Verpleegkundigen PAAZ – afdeling O.L.V ziekenhuis Waregem
- Klein regionaal ziekenhuis

-
- Interesse vanuit het werkveld verschil IPEO/KIPEO en LOES
  - Via aantal medewerkers van de PAAZ LOES-vragenlijst geïntroduceerd bij suïcidale patiënten (suïcidale ideaties en suïcidepoging)
  - Als PAAZ-afdeling in het algemeen ziekenhuis willen mee participeren aan de uitrol van LOES

- Door de zeer goed uitgewerkte vragenlijst is dit een goed werkinstrument
- Goede leidraad voor nieuwe medewerkers
- Via de concrete bevraging krijg je een goed zicht op de suicidale ideaties
- Betere vertrouwensband met patiënt, voelt zich meer begrepen
- Gerichte vragen
- LOES werd positief onthaald bij de medewerkers van de PAAZ
- Het wordt een uitdaging om met LOES aan de slag te gaan (tijdsinvestering en verdieping)